

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie usuwania zwłok zwierzęcych i wykorzystania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego

(2006/C 318/18)

Dnia 19 stycznia 2006 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, działając na podstawie art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, postanowił sporządzić opinię w sprawie *usuwania zwłok zwierzęcych i wykorzystania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego*.

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 11 lipca 2006 r. Sprawozdawcą była Maria Luísa SANTIAGO.

Na 429. sesji plenarnej w dniach 13 — 14 września 2006 r. (posiedzenie z dnia 14 września 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 115 do 32 — 16 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 Informacja odgrywa w społeczeństwie decydującą rolę i konsumenci mają prawo do tego, by na czas otrzymać właściwą informację na temat jakości spożywanych przez nich produktów. Zdaniem EKES-u istnieje potrzeba zorganizowania odpowiednich kampanii informacyjnych adresowanych do konsumentów. Komitet potwierdza, że ochrona zdrowia publicznego i gwarancje bezpieczeństwa żywności w produkcji europejskiej to jeden z jego zasadniczych priorytetów.

1.2 Komitet zaleca Komisji Europejskiej jak najszybszą kontynuację i pogłębienie prowadzonych badań dowodzących bez żadnych wątpliwości, że mączki mięsne ze zwierząt nieprzeznaczających mogą być wykorzystywane do żywienia świń i drobiu, bez żadnego ryzyka dla zdrowia ludzkiego.

1.2.1 Sposób, w jaki rozpoznaje się białka oraz metody wykorzystywane do identyfikacji mączek mięsnych, w których białka te się znajdują, muszą dawać konsumentowi żelazną gwarancję, że świnie karmione są mączką pochodzącą wyłącznie z produktów ubocznych drobiu, drób zaś mączką pochodzącą wyłącznie z produktów ubocznych świń.

1.2.1.1 Po zakończeniu prowadzonych badań produkty uboczne pochodzące od tych (zdrowych) zwierząt, poddanych ubojowi w oddzielnych ubojniach, mogą zostać wykorzystane przy produkcji mączek mięsnych, w których białko byłoby łatwe do rozpoznania i zidentyfikowania.

1.3 Opracowanie programów badawczych pozwalających rozwinąć metody niszczenia zwłok zwierzęcych w gospodarstwach ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania ewentualnemu rozprzestrzenianiu się chorób wskutek transportu.

1.4 Komitet zaleca promowanie badań nad systemami — jeśli to możliwe, nad systemami wytwarzania energii — które obejmują przetwarzanie wszystkich produktów ubocznych i odpadów powstałych w gospodarstwie, w celu zharmonizowania produkcji przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego w perspektywie krótko- i średnioterminowej, zapewnieniu równowagi gospodarczej gospodarstw oraz zagwarantowaniu zarówno bezpieczeństwa sanitarnego zwierząt, jak i zdrowia samych rolników.

2. Wprowadzenie

2.1 Sześć lat po kryzysie BSE Komitet uznał, że należy ponownie zbadać problem usuwania zwłok zwierzęcych i wykorzystywania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności, ochrony zdrowia konsumentów i problemów ekonomicznych związanych z produkcją.

2.1.1 Normy bezpieczeństwa żywności w produkcji europejskiej są o wiele ostrzejsze niż podobne normy w krajach trzecich, ale za to gwarantują konsumentom nie tylko bezpieczeństwo produktów spożywczych, lecz także ochronę środowiska oraz zdrowie i dobrostan zwierząt. Niemniej utrzymanie tych standardów — oraz związanych z tym wyższych kosztów — będzie możliwe tylko wtedy, gdy utrzymana zostanie produkcja europejska.

2.2 Przed kryzysem BSE niszczenie zwłok zwierzęcych w hodowlach świń nie stanowiło problemu dla producentów, gdyż zwłoki te mogły być wykorzystane do produkcji mączki mięsnej, która znajdowała z kolei zastosowanie w żywieniu zwierząt. Dlatego w wielu krajach przedsiębiorstwa, które produkowały mączkę, nieodpłatnie odbierały zwłoki zwierząt.

2.3 Wraz z nastaniem kryzysu BSE i po przyjęciu rozporządzenia 1174/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. stosowanie mączki mięsnej w żywieniu zwierząt zostało zabronione, a zwłoki zwierząt uznano za materiał ryzyka 2. kategorii, co oznacza, że przewóz i niszczenie przez spalanie mogą być przeprowadzane wyłącznie przez przedsiębiorstwa posiadające licencję na te dwie operacje.

2.4 Jak należało się spodziewać, sytuacja ta zwiększyła koszty producentów i w konsekwencji przyczyniła się jedynie do zaostrzenia zakłóceń konkurencji w stosunku do krajów trzecich. W związku z tym producenci próbowali znaleźć rozwiązania mniej kosztowne dla branży, które byłyby jednocześnie skuteczne z punktu widzenia bezpieczeństwa biologicznego i środowiska naturalnego.

2.5 Obecnie handel przejawia tendencję do globalizacji rynków, a jedynym jego prawem jest prawo podaży i popytu. Jednakże my, Europejczycy, doświadczamy poważnych zakłóceń konkurencji, gdyż rozmaite decyzje przyjęte w kwestiach techniczno-naukowych doprowadziły do uzgodnienia stanowisk politycznych skutkujących znacznym wzrostem kosztów produkcji w stosunku do krajów trzecich.

2.6 Dotyczy to decyzji Rady 2000/766/WE z dnia 4 grudnia 2000 r., a przede wszystkim jej art. 2 ust. 1, który zawiera zakaz stosowania białek zwierzęcych w żywieniu zwierząt we wszystkich państwach członkowskich. Decyzja dotyczyła wszystkich gatunków zwierząt. W art. 22 ust. 1 lit. a) rozporządzenia 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. wspomniany zakaz został ujednoczony, a jego zasięg — rozszerzony.

2.7 Jest zrozumiałe, że kryzys wywołany pojawieniem się BSE u bydła i jego związek z zakaźną encefalopatią gąbczastą objął sektory intensywnej produkcji (chów świń i drobiu), które nie otrzymały pomocy w żadnej formie ani premii do produkcji i zostały zmuszone do zredukowania marży do minimum; odnotowują też poważne trudności w rozwoju ze względu na prawodawstwo dotyczące środowiska naturalnego i dobrostanu zwierząt oraz na problemy sanitarne.

2.8 Zakaz stosowania mączki mięsnej wyrządził wiele szkód w sektorze, ponieważ utracono bardzo ważne źródło białka, a wzrost zapotrzebowania na białka roślinne doprowadził do wzrostu cen tychże białek i w konsekwencji odbił się na cenach środków żywienia zwierząt. Jednocześnie poubojowe produkty uboczne przestały być źródłem dodatkowego zysku, a przekształciły się w koszty, co wraz ze wzrostem cen mączki mięsnej nieuchronnie doprowadziło do skoku cen dla konsumenta.

3. Uwagi ogólne

3.1 Aspekty prawne oraz rozbieżności techniczne i naukowe dotyczące usuwania zwłok świń

3.1.1 Rozporządzenie 1774/2002, stanowiące, że zbiórka i niszczenie zwłok zwierzęcych muszą być przeprowadzane przez przedsiębiorstwa posiadające odpowiednią licencję, oraz zakazujące stosowania białek zwierzęcych nie tylko naraziły producentów na problemy finansowe w krajach, w których system ten był już stosowany, lecz przede wszystkim w krajach, w których takich systemów nie było i które musiały je wprowadzić po wyższych kosztach. W związku z tą sytuacją producenci w tych krajach zadawali sobie pytanie, czy celem wspomnianych przepisów rzeczywiście była kompensacja strat poniesionych przez producentów produktów ubocznych w wyniku zakazu sprzedaży mączki mięsnej.

3.1.2 Pytanie to ma tym większe znaczenie, że rozporządzenie przewiduje wyjątek w stosunku do obszarów oddalonych, o niewielkim zagęszczeniu zwierząt, na których nadal

wolno stosować tradycyjne metody niszczenia zwłok zwierzęcych. Nie należy zapominać, że na takich obszarach koszty zbiórki zwłok zwierzęcych byłyby bardzo wysokie. Oprócz tego wyjątku stosuje się jeszcze dwa inne:

- martwe zwierzęta domowe mogą być usuwane bezpośrednio, tak jak odpady, przez zakopanie w ziemi;
- produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego mogą być usuwane jak odpady przez spalanie i zakopanie w ziemi na terenie gospodarstwa w przypadku pojawienia się choroby, która jest wymieniona w wykazie A Międzynarodowego Biura Chorób Epizootycznych (OIE), jeżeli właściwy organ sanitarny uzna, że przewóz zwłok zwierząt stanowi ryzyko rozprzestrzenienia się choroby, lub ze względu na fakt, że moce przerobowe najbliższego zakładu przetwórczego zostały wyczerpane.

3.1.3 Obecnie coraz bardziej odczuwana jest konieczność sytuowania gospodarstw — o ile to tylko możliwe — w jak największej odległości od osiedli ludzkich, z zachowaniem zarazem jak największej odległości między gospodarstwami. Poszukiwane są zatem obszary odległe, gdyż takie sytuowanie gospodarstw jest najmniej uciążliwe dla sąsiedztwa i zapewnia ochronę sanitarną stada.

3.1.4 Jak stwierdzono powyżej, zbiórka zwłok zwierzęcych jest bardzo kosztowna, należy zatem znaleźć rozwiązania, które wykraczałyby poza propozycje zawarte w rozporządzeniu i byłyby zgodne z rzeczywistością. Analizując różne możliwości, należy zawsze uwzględnić bezpieczeństwo i zdrowie człowieka, zdrowie i dobrostan zwierząt oraz ochronę środowiska naturalnego.

3.2 Aspekty prawne oraz techniczne i naukowe rozbieżności dotyczące stosowania mączki zwierzęcej

3.2.1 Nie istnieje żaden dowód naukowy na potwierdzenie ryzyka zarażenia świń i drobiu BSE. W Wielkiej Brytanii nie ulega żadnej wątpliwości, że świnię i drób były narażone na czynnik zakaźny (prion) encefalopatii gąbczastej bydła. Nie odnotowano żadnych przypadków zarażenia u zwierząt z tych gatunków, nawet jeżeli podawano im do zjedzenia te same białka zwierzęce, które wywołały BSE u bydła. Badania przeprowadzone na kurczętach wykazują, że również ten gatunek jest odporny na zakażenie drogą pozajelitową lub pokarmową⁽¹⁾.

3.2.2 Jeżeli chodzi o pytania związane z ochroną zdrowia i bezpieczeństwem konsumentów, Komisja przedsięwzięła środki mające na celu kontrolowanie ryzyka na podstawie najnowszych testów, którymi dysponuje, i wiarygodnych ocen naukowych, takich jak np. wskazówki wynikające z dyrektyw Naukowego Komitetu Sterującego (NKS). Komitetowi temu doradza natomiast grupa ad hoc, w skład której wchodzi europejscy naukowcy, powołana ds. zakaźnej gąbczastej encefalopatii lub encefalopatii gąbczastej bydła.

⁽¹⁾ D. Matthews i B.C. Cooke, Rev. Sci. Techn. Int. Epr. 2003, 22(1), s. 283-296. Inna kluczowa praca na ten temat to: Poultry, pig and the risk of BSE following the feed ban in France — a spatial analysis, Abrial D, Calavas D, Jarrige N, Ducrot C; Vet. Res. 36 (2005), s. 615-628

3.2.3 Zakres wiedzy w dziedzinie TSE został przedstawiony w następujących pracach:

- opinia naukowa w sprawie pokarmowego narażenia ludzi na czynnik chorobotwórczy BSE (dawki zakaźne i bariery między gatunkami), przyjęta przez NKS na posiedzeniu w dn. 13 — 14 kwietnia 2000 r.;
- raport naukowy NKS-u w sprawie nieszkodliwości mączki mięsno-kostnej pochodzącej od ssaków, wykorzystywanej jako środek do karmienia zwierząt nieprzeżuwiających, z dnia 24 — 25 września 1998 r.

3.2.4 Kwestia zarażenia trzody chlewnej przez TSE została poruszona przez NKS, który wydał w tej sprawie następującą opinię:

- opinię naukową w sprawie zwłok zwierząt, przyjętą przez NKS na posiedzeniu w dn. 24 — 25 czerwca 1999 r.;
- opinię naukową w sprawie ryzyka rozprzestrzenienia się choroby na zwierzęta nieprzeżuujące w wyniku wykorzystywania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego w żywności, wydaną przez NKS w dniu 17 września 1999 r.;
- opinię naukową w sprawie wykorzystania białek zwierzęcych w karmieniu wszystkich zwierząt, przyjętą przez NKS na posiedzeniu w dn. 27 — 28 listopada 2000 r.

3.2.5 Wniosek, który można wyciągnąć ze wszystkich opinii naukowych, jest taki, że nie istnieje żaden dowód epidemiologiczny potwierdzający podatność świń, drobiu i ryb na BSE lub występowanie tej choroby u wspomnianych gatunków. Dotychczas żadne testy naukowe nie wykazały rozwoju TSE u świń, drobiu lub ryb.

3.3 Analiza problemów i możliwości przetwarzania produktów ubocznych w gospodarstwach

3.3.1 Należy przyjąć ogólne podejście do kwestii utylizacji odpadów w hodowlach zwierząt, które obejmie bezpieczeństwo żywności, stan sanitarny, dobrostan zwierząt i właściwe poszanowanie środowiska naturalnego.

3.3.2 Co roku w UE powstaje ponad 170 milionów ton odpadów hodowlanych⁽²⁾. Nowoczesne hodowle funkcjonują dziś na podstawie złożonego systemu zarządzania, który obejmuje m.in. sposób postępowania z odpadami. Jeśli chodzi o zarządzanie zwłokami zwierząt, należy znaleźć skuteczniejsze i wydajniejsze metody obchodzenia się z nimi.

(2) Tabela nr 1 — inwentarz odpadów zootechnicznych (UE-15) (źródło EUROSTAT/MAPYA 2003)

3.3.3 Problem zwłok zwierząt jest bardzo złożony, gdyż z jednej strony należy uwzględnić otoczenie, a z drugiej strony zbadać możliwość przeniesienia choroby podczas przewozu i uwzględnić kwestie higieny, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego⁽³⁾.

3.3.4 Niniejsza praca zmierza do rozszerzenia spektrum wariantów dostępnych dla producenta, z zachowaniem zasady ochrony zdrowia publicznego i środowiska. Proponujemy zatem hydrolizę, lecz należy uwzględnić również wszystkie inne metody⁽⁴⁾, które spełniają określone powyżej warunki.

3.3.5 Hydroliza, jako główna metoda utylizacji zwłok zwierząt, nie różni się pod względem biologicznym od hydrolizy innych substancji organicznych, które mogą ulec samozniszczeniu w kontrolowanych warunkach. Cykl biochemiczny hydrolizy jest uzależniony od możliwości autolizy. Proces polega zasadniczo na rozkładzie białek, z którego powstają aminokwasy, podczas gdy węglowodany produkują cukry, a lipidy — kwasy tłuszczowe i alkohol. W przypadku świń estryfikacja tłuszczów sprawia, że w wyniku hydrolizy otrzymywana jest gęsta i lepka ciecz, która pod względem hydraulicznym zachowuje się jak ciecz wiskozowa, co stanowi jeszcze jedną korzyść przemawiającą za jej przetwarzaniem w warunkach kontrolowanych i co ułatwia ponadto jej hydrodynamiczne przenoszenie. Aby hydroliza była skuteczniejsza, należy kontrolować niektóre czynniki, na przykład wielkość cząstek (uprzednie sproszkowanie zwłok), temperaturę, czas i tlen atmosferyczny, aby uniknąć uwalniania nieprzyjemnych zapachów. Ciecz powstała w wyniku hydrolizy może być następnie przetwarzana wraz z gnojowicą, co daje następujące korzyści:

- bezpieczeństwo biologiczne (zwłoki zwierząt są utylizowane w gospodarstwie, w kontrolowanych warunkach, co ogranicza ryzyko przenoszenia chorób na inne gospodarstwa);
- zwiększoną skuteczność tradycyjnej gospodarki gnojowicą;
- eliminację czynników chorobotwórczych;
- poprawę zarządzania gospodarstwem, utylizację zwłok i gnojowicy na miejscu i w czasie rzeczywistym⁽⁵⁾.

(3) Tabela nr 2 — ilościowy podział odpadów i produktów ubocznych pochodzących z hodowli (źródło EUROSTAT/MAPYA)

(4) — *Risk assessment: use of composting and biogas treatment to dispose of catering waste containing meat* (Final report to the department for Environment, Food and Rural Affairs): Gale P. (2002); <http://www.defra.gov.uk/animalh/by-prods/publicat/>;

— *Informe final relativo a los resultados obtenidos en los proyectos de estudio de alternativas a sistemas de cadáveres*: Antonio Muñoz Luna, Guillermo Ramis Vidal, Francisco José Pallarés Martínez, Antonio Rouco Yáñez, Francisco Tristán Lozano, Jesús Martínez Almela, Jorge Barrera, Miriam Lorenzo Navarro, Juan José Quereda Torres, (2006)

(5) Badania w tym obszarze to m.in.:

— *Informe final de resultados sobre la hidrólisis de cadáveres animales no ruminantes: experiencia en ganado porcino*: Lobera JB., González M., Sáez J., Montes A., Clemente P., Quiles A., Crespo F., Alonso F., Carrizosa J.A., Andujar M., Martínez D., Gutiérrez C.;

— *Parámetros Físico-químicos y bacteriológicos de la hidrólisis de cadáveres de animales no ruminantes con bioactivadores*: Gutiérrez C., Fernández F., Andujar M., Martín J., Clemente P., Lobera J.B. CARM-IMIDA; <http://wsiam.carm.es/imida/publicaciones%20pdf/Ganader%EDa/Gesti%F3n%20de%20Residuos%20Ganaderos/Hidrolizaci%F3n%20de%20Cad%20veres/Resultados%20del%20Estudio%20Preliminar.pdf>

3.3.6 Wytwarzanie energii z biogazu jest istotne i można przy tym stosować połączone zbiorniki, zapobiegające odpływowi lub kontaktowi z atmosferą. Niemniej dużym zainteresowaniem cieszą się także prostsze procesy, możliwe do przeprowadzenia w mniejszych zakładach i również gwarantujące ochronę zdrowia publicznego, utrzymanie stanu sanitarnego gospodarstw oraz ochronę środowiska.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Informacja odgrywa zasadniczą rolę w dzisiejszym społeczeństwie. Konsument ma prawo uzyskiwać zgodne z rzeczywistością i wyczerpujące informacje, co rzadko ma miejsce, zważywszy na to, że prasa nieustannie skupia się na katastrofach i wypadkach, a mało mówi o tym, co pozytywne. W konsekwencji należałoby podjąć ogromny wysiłek rozpowszechnienia efektów pracy wykonywanej w dziedzinie zdrowia publicznego, aby konsument mógł z pełną świadomością wybrać to, co uważa za najlepsze.

4.2 Konsekwencje gospodarcze utylizacji zwłok zwierząt i odpadów pochodzenia zwierzęcego

4.2.1 Utylizacja zwłok zwierzęcych przysparza szeregu problemów logistycznych (w krajach, w których nie istnieją systemy zbiórki), a w niektórych przypadkach zbiórka jest niezgodna z dobrymi praktykami w dziedzinie ochrony sanitarnej gospodarstw.

4.2.2 Skutki gospodarcze dyrektywy wspólnotowej należy zbadać w dwóch konkretnych przypadkach:

4.2.2.1 W krajach, które nie posiadają systemu zbiórki zwłok zwierzęcych i w których w konsekwencji niezbędne są inwestycje na poziomie gospodarstwa (urządzenia chłodnicze, sporządzenie bezpiecznych planów zbiórki zwłok zwierzęcych), na poziomie przedsiębiorstw transportowych (zakup odpowiednio wyposażonych samochodów ciężarowych) i na poziomie zakładów wytwarzających produkty uboczne (zmiany umożliwiające utylizację całego zwierzęcia) ⁽⁶⁾.

4.2.2.2 W krajach posiadających system zbiórki zwłok zwierząt nowe inwestycje nie są potrzebne. Niemniej jednak trzeba będzie pokryć koszty usunięcia i zniszczenia zwłok w przypadku, gdy niedozwolone będzie wykorzystanie mączki mięsnej ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ Według wykonanych obliczeń doprowadziłyby to do wzrostu kosztów produkcji z 0,36 do 0,96 EUR na każde zwierzę poddane utylizacji, niezależnie od lokalizacji i wielkości gospodarstwa, przy czym wiadomo, że zmiany takie zawsze najbardziej dotyczą najmniejszych gospodarstw.

⁽⁷⁾ Wynikające stąd dodatkowe koszty dla produktu wahają się między 0,3 a 0,5 EUR na każde zwierzę poddane utylizacji.

4.3 Konsekwencje gospodarcze związane z wykorzystaniem produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego

Zakaz stosowania białek zwierzęcych w żywieniu świń, drobiu i ryb doprowadził do znacznego wzrostu kosztów produkcji w Europie i — w konsekwencji — do zaostrzenia problemów związanych z zakłóceniem konkurencji wobec innych krajów, na przykład Brazylii, Argentyny, Stanów Zjednoczonych, w których białka można stosować. Wzrost kosztów produkcji odbija się na różnych poziomach, gdyż poubojowe produkty uboczne przestały przynosić dodatkowe zyski, a stały się obciążeniem ze względu na koszty niszczenia tusz zwierząt i zwiększenie zapotrzebowania na białka roślinne, które doprowadziło do wzrostu cen tychże białek, a w konsekwencji do wzrostu cen środków żywienia zwierząt ⁽⁸⁾.

4.3.1 Operując konkretnymi wielkościami, odnotowujemy następujący wzrost kosztów produkcji w stosunku do krajów trzecich:

w przypadku niszczenia 6 EUR/100 kg tusz świń ⁽⁹⁾,
produktów ubocznych o:

w przypadku niewykorzystania 0,75 EUR/100 kg ⁽¹⁰⁾,
mączki zwierzęcej o:

w przypadku wzrostu ceny soi 1,5 EUR/100 kg ⁽¹¹⁾.
o:

Dane te, pomnożone przez roczną wielkość produkcji świń, dają całkowitą stratę we Wspólnocie rzędu 173 milionów EUR. Do tego wzrostu kosztów dodać należy jeszcze szereg czynników produkcji, np. pasze, energię, siłę roboczą, normy ochrony zwierząt i środowiska itd. Skutkuje to tym, że koszty produkcji jednego kilograma mięsa wieprzowego w Brazylii ⁽¹²⁾ wynoszą 0,648 EUR, a w UE ⁽¹³⁾ 1,25 EUR.

4.3.2 Na płaszczyźnie negocjacji prowadzonych w ramach WTO nigdy nie będzie możliwe poruszenie kwestii zakłócenia konkurencji, a nawet gdyby do tego doszło, teza taka zostałaby natychmiast odrzucona z powodu braku dowodów naukowych. Jeżeli sytuacja ta będzie trwać nadal, należy wprowadzić rekompensaty dla produkcji europejskiej — w przeciwnym razie jej ciągłość zostanie zagrożona.

⁽⁸⁾ Badania przeprowadzone przez grupę roboczą Uniwersytetu w Murcii pod kierunkiem prof. dr. Antonia Munoiza Luny (doktor weterynarii, MBA).

⁽⁹⁾ Źródło INRA (Państwowy Instytut Badań Rolniczych — *Institut national de recherche agricole*).

⁽¹⁰⁾ Obliczono na podstawie średniej ceny surowców przed zakazem stosowania typowej metody żywienia tuczników i po wprowadzeniu zakazu.

⁽¹¹⁾ Idem 10

⁽¹²⁾ Koszty produkcji zakładu w stanie Paraná, liczącego 1200 macior w obiegu zamkniętym, o wydajności 20,3 prosiaków rocznie na maciorę.

⁽¹³⁾ Zakład w Portugalii liczący 500 macior w obiegu zamkniętym, o wydajności 23 prosiaków rocznie na maciorę.

4.4 *Elementy, które należy rozważyć w razie ewentualnego zniesienia zakazu stosowania mączki mięsnej pochodzącej ze zwierząt nieprzeżuwających w karmieniu świń i drobiu*

4.4.1 Do głównych elementów należy zagwarantowanie, że nie dojdzie do zakażenia krzyżowego mączki mięsnej. Dlatego też zwrócono się do grupy badaczy pochodzących z różnych instytucji belgijskich o zbadanie i wdrożenie technik pozwalających określić obecność białek zwierzęcych pochodzących od przeżuwaczy w środkach żywienia zwierząt. Grupa zakończyła pracę z powodzeniem pod koniec pierwszego półrocza 2004 r. i przekazała DG SANCO swoje sprawozdanie końcowe z 24 września 2004 r., zatytułowane: *Determination of Processed Animal Proteins Including Meat and Bone Meal in Feed*, w którym przedstawiła metody gwarantujące możliwość wykrycia tego rodzaju białek w środkach żywienia zwierząt. Pozwoliłoby to utworzyć branżę produkcji mączek mięsnych pochodzących od zwierząt nieprzeżuwających z gwarancją pełnej identyfikowalności i pełnego monitorowania (oznacza to, że pochodzenie białek byłoby łatwe do ustalenia). Pozwoliłoby to na powstanie pierwszych zakładów produkujących te składniki i wykorzystujących je w paszach, z całkowitą gwarancją braku mączki pochodzącej od przeżuwaczy ⁽¹⁴⁾.

4.5 *Ostatnia przeszkoda we włączeniu mączek mięsnych pochodzących od zwierząt nieprzeżuwających do środków żywienia świń i drobiu*

4.5.1 Na obecnym etapie należy jedynie opracować techniki pozwalające na rozróżnienie białek pochodzących od świń od białek pochodzących od drobiu, odpowiadając w ten sposób na

wniosek Parlamentu Europejskiego, który postuluje, aby zagwarantować, że nie dojdzie do kanibalizmu. Jeżeli chodzi o mączkę mięsną, mówienie o kanibalizmie jest niewłaściwe. Kanibalizm oznacza bezpośrednie spożycie i może mieć miejsce tylko w niektórych gospodarstwach i w sposób przypadkowy — w przypadku aminokwasów i kwasów tłuszczowych termin kanibalizm jest bezpodstawny.

4.5.2 Niezależnie od wcześniejszych uwag istnieje obecnie realna możliwość wprowadzenia mechanizmu monitorowania branż dostarczających wyłącznie białka świń z przeznaczeniem do karmienia drobiu i odwrotnie, z następujących powodów:

- nie ma możliwości wyprodukowania mączki mięsnej ze świń i z drobiu w tej samej ubojni, gdyż obydwa gatunki wymagają innych urządzeń;
- istnieją zakłady, które produkują wyłącznie środki żywienia drobiu, inne zaś wyłącznie środki żywienia świń, nie ma zatem możliwości pomylenia obu rodzajów żywności;
- to samo dotyczy również zakładów, które posiadają oddzielne linie produkcyjne dla każdego gatunku.

Bruksela, 14 września 2006 r.

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁴⁾ Pozostałe badania z tej dziedziny to m.in.:

- *Effective PCR detection of animal species in highly processed animal byproducts and compound feeds*: Fumière O., Dubois M., Baeten V., von Holst C., Berben G.; *Anal Bioanal Chem* (2006) 385, s. 1045-1054
- *Identification of Species-specific DNA in feedstuffs*. Krcmar P., Rencova E.; *J. Agric. Food Chem.* 2003, 51, 7655-7658
- *Species-specific PCR for the identification of ovine, porcine and chicken species in meat and bone meal (MBM)*. Lahiff S., Glennon M., O'Brien L., Lyng J., Smith T., Maher M., Shilton N.; *Molecular and Cellular Probes* (2001) 15, s. 27-35.